

Cuvânt-înainte

„Raționamentul conflictual” reprezintă, neîndoiește, nucleul dreptului internațional privat, fapt pentru care deprinderea sa devine obiectivul prioritar al unei bogate literaturi juridice. Complexitatea și caracterul abstract al acestuia constituie, însă, adesea obstacole redutabile pentru cel interesat de cunoașterea și aplicarea dreptului internațional privat.

*Într-un asemenea context, lucrarea de față își propune să contribuie la depășirea acestor obstacole prin realizarea unei sinteze a jurisprudenței naționale relevante în materie. **Cele 75 de hotărâri judecătorești** selectate oglindesc, astfel, funcționarea principalelor instituții ale dreptului internațional privat, calitatea raționamentului conflictual fiind, în unele cazuri, remarcabilă. Am reținut, totodată, și unele spețe care au primit **soluții discutabile**, preferând în aceste situații întocmirea unor **note critice**, iar nu ignorarea lor.*

*Pentru a facilita utilizarea prezentei culegeri, am optat pentru o organizare clasică a hotărârilor selectate, în cadrul unor capitole consacrate, în mod succesiv: **problemelor generale** de drept internațional privat, **condiției juridice a străinului în România**, regulilor de drept internațional privat aplicabile în domeniul **dreptului material**, respectiv al **dreptului procesual** și, în sfârșit, **arbitrajului de drept internațional privat**.*

*De bună seamă, majoritatea spețelor cuprinse în această culegere sunt soluționate prin aplicarea **Legii nr. 105/1992** cu privire la reglementarea raporturilor de drept internațional privat. Cu toate acestea, prin selecția efectuată, am încercat să aduc în atenție faptul că dreptul internațional privat nu poate fi redus, în niciun caz, la sus-menționatul act normativ. Mai mult decât atât, integrarea europeană a României determină ca, în anumite domenii – în special pe plan procesual –, dispozițiile Legii nr. 105/1992 să cedeze în fața unor reglementări comunitare, dintre care trebuie menționat în mod particular **Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială**. Pentru a spori utilitatea prezentei lucrări, spețele*

soluționate prin aplicarea Legii nr. 105/1992, dar care, în prezent, ar intra sub incidența Regulamentului (CE) nr. 44/2001, sunt însoțite de note care analizează hotărârea pronunțată din perspectiva acestui din urmă act normativ.

Conștient de faptul că lucrarea de față este perfectibilă, întocmai ca jurisprudența pe care o sintetizează, îmi exprim speranța că prezenta culegere se va dovedi un instrument util celor interesați, din punct de vedere teoretic sau practic, de mecanismele dreptului internațional privat.

Șerban-Alexandru Stănescu

Capitolul I

Probleme generale ale dreptului internațional privat

În materie prezintă relevanță și următoarele spețe:

- *speța nr. 17* (I.C.C.J., Secția comercială, decizia nr. 2661 din 19 aprilie 2005) – element de extraneitate, calificarea raportului juridic ca fiind unul de drept internațional privat
- *speța nr. 18* (I.C.C.J., Secția civilă și de proprietate intelectuală, decizia nr. 7863 din 5 octombrie 2006) – instituția calificării în dreptul internațional privat; instituția retrimiterii în dreptul internațional privat
- *speța nr. 57* (C.A. Brașov, decizia nr. 40 din 1 aprilie 1997) – instituția calificării în dreptul internațional privat
- *speța nr. 58* (I.C.C.J., Secția civilă și de proprietate intelectuală, decizia nr. 5652 din 8 iunie 2006) – ordinea publică de drept internațional privat

I. Element de extraneitate. Raport de drept internațional privat. Aplicarea prevederilor Legii nr. 105/1992. Competență

Legea nr. 105/1992, art. 1

1. Atunci când litigiul poartă între o persoană română și una străină, procesul circumscris un raport de drept privat cu element de extraneitate, referitor la care sunt aplicabile dispozițiile Legii nr. 105/1992. Soluționarea litigiului cu ignorarea acestei reglementări apare ca nelegală și netemeinică.

2. Întrucât beneficiara mărcii a cărei anulare se cere este o persoană juridică străină, instanța, respectând contradictorialitatea și disponibilitatea procesuală, urmează să își verifice competența jurisdicțională, în raport cu împrejurarea că, în condițiile legii române, marca este o componentă a fondului de comerț, dacă titularul mărcii este un comerciant.

*C.S.J., Secția civilă,
decizia nr. 2017 din 19 mai 2003, www.iccj.ro*

La data de 14 noiembrie 1999, reclamanta SC G. SRL cu sediul în București a chemat în judecată pe O.S.I.M. București și pe SC G. SA cu sediul în Grecia, cerând anularea înregistrării mărcii individuale, de fabrică, comerț și servicii G. (cu element figurativ), atribuită secund pârâtei, conform certificatului nr. 28392 din 5 martie 1996, emis de prima pârâtă.

În motivarea acțiunii, reclamanta a arătat că marca, a cărei anulare o cere, este posterioară și, totodată, similară mărcii sale (proprii), pentru care i s-a eliberat certificatul de înregistrare nr. 25224 din 22 februarie 1996 și că asemănarea dintre cele două mărci, ambele destinate unor produse și servicii identice, creează un risc de confuzie pentru public și este păguboasă pentru comerțul reclamantei.

Tribunalul București, Secția a V-a civilă și de contencios administrativ, prin sentința civilă nr. 141 din 17 februarie 2000, a respins, ca nefondată, acțiunea.

Curtea de Apel București, Secția a III-a civilă, prin decizia nr. 594 din 12 octombrie 2000, a respins, ca nefondat, apelul reclamantei, cu motivarea că mărcile din litigiu nu sunt similare și nu creează un risc de confuzie, de natură să justifice admiterea acțiunii.

Împotriva acestei decizii, reclamanta a declarat recurs, bazat pe motivul de casare prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ., în dezvoltarea căruia a arătat, în esență, că soluția instanțelor a fost pronunțată cu violarea legii vechi (Legea nr. 28/1967) și a legii noi (Legea nr. 84/1998), în sensul că marca atribuită pârâtei SC G. SA (cu sediul în Grecia), fiind o imitare frauduloasă, iar totodată, identică fonetic, ortografic și caligrafic cu marca G. (a reclamantei), trebuia anulată. A cerut admiterea acțiunii și anularea înregistrării mărcii G.

Recursul este întemeiat pentru un motiv de casare, invocat din oficiu și pus în dezbateră părților.

În raportul de drept substanțial privind dreptul la marcă și, adiacent, de publicare și înregistrare a mărcii, precum și constituirea depozitului reglementar al mărcii, sunt persoana fizică sau juridică care a depus cererea de înregistrare a mărcii și O.S.I.M. Procesual, litigiul privind anularea înregistrării mărcii are ca părți, alături de persoana interesată care cere anularea, și pe subiecții raportului de drept substanțial, ca o condiție a respectării principiului contradictorialității și al dreptului la apărare, în scopul pronunțării unei hotărâri temeinice și legale.

Or, în speță, beneficiara mărcii a cărei anulare se cere, deși chemată în judecată, n-a fost citată, fiind încălcate, ca atare, sub sancțiunea nulității absolute, prevederile art. 85 C. proc. civ.

Întrucât beneficiara mărcii a cărei anulare se cere este o persoană juridică străină, rezultă că procesul circumscrie un raport de drept privat cu element de extraneitate, referitor la care erau aplicabile dispozițiile Legii nr. 105/1992.

Cum instanțele au ignorat, în totalitate, normele legale enunțate, se constată că soluția recurată este nelegală și netemeinică, considerent pentru care urmează a fi reformată, prin admiterea recursului și casarea ambelor hotărâri, cu trimiterea cauzei spre rejudecare, în condițiile art. 313 și urm. C. proc. civ. la prima instanță.

Instanța de trimitere, respectând contradictorialitatea și disponibilitatea procesuală, urmează a-și verifica competența jurisdicțională, în raport de împrejurarea că, în condițiile legii române, marca este o componentă a fondului de comerț, dacă titularul mărcii este un comerciant.

Pentru aceste motive, a fost admis recursul declarat de reclamanta SC G.P. SRL București împotriva deciziei nr. 594/A din 12 octombrie 2000 a Curții de Apel București, Secția a III-a civilă, fiind casate decizia recurată, precum și sentința civilă nr. 141 din 17 februarie 2000 a Tribunalului București, Secția a V-a.

2. Testament conjunctiv întocmit în străinătate, având ca obiect un imobil situat în România. Competența instanțelor române de a pronunța nulitatea testamentului. Calificarea testamentului conjunctiv. Legea aplicabilă. Ordinea publică de drept internațional privat

Legea nr. 105/1992, art. 3,
art. 8 alin. (1) lit. a), art. 68, art. 71

1. Instanțele române sunt competente să se pronunțe asupra valabilității unui testament întocmit în străinătate, în cazul în care de pe urma defunctului au rămas bunuri pe teritoriul României.

2. Caracterul conjunctiv reprezintă o condiție de formă a testamentului, astfel încât testamentul va fi valabil dacă întocmirea sa este permisă de una dintre următoarele legi: legea națională a testatorului, legea domiciliului acestuia, legea locului unde testamentul a fost întocmit, legea locului situării imobilului ce formează obiectul testamentului sau legea autorității care îndeplinește procedura de transmitere a bunurilor moștenite.

3. Aplicarea legii străine care validează testamentul conjunctiv nu contravine ordinii publice de drept internațional privat român, întrucât dispozițiile din dreptul român care interzic un asemenea testament nu exprimă principii fundamentale de drept, ci ocrotesc un interes privat (voința testatorului și caracterul unilateral al voinței exprimate).

*C.A. Timișoara, Secția civilă,
decizia nr. 2160 din 4 septembrie 2001, Lege 4*

Prin sentința civilă nr. 15141 din 31 octombrie 2000, Judecătoria Timișoara a admis acțiunea precizată, formulată de reclamantul F.G. împotriva pârâtului M.I.O. și a constatat nulitatea absolută a testamentului încheiat în fața notarului la 20 martie 1992 în Freiburg-Germania de către defuncta S.M.M., decedată la 3 august 1997.

Instanța de fond a reținut că raportul juridic dedus judecății conține un element de extraneitate, fiind aplicabile dispozițiile Legii nr. 105/1992 privind reglementarea raporturilor de drept internațional privat.

Reclamantul F.G. este cetățean român cu domiciliul în Germania, pârâtul M.I.O. este cetățean german cu domiciliul în Germania și cu reședința în România, iar testatoarea M.S.M. a fost cetățean german cu domiciliul în Germania, decesul acesteia având loc în Timișoara.

Testamentul în litigiu a fost întocmit în Germania, la Notariatul 5 Freiburg.

Instanța a apreciat că, potrivit dispozițiilor art. 148 și art. 149 pct. 1 din Legea nr. 105/1992, este competentă să soluționeze cererea privind constatarea nulității absolute a testamentului.

A mai reținut că potrivit art. 8 din Legea nr. 105/1992, aplicarea legii străine este înlăturată dacă încalcă ordinea publică de drept internațional privat român, ce are ca scop protejarea intereselor fundamentale ale statului forului, de ordin social, moral, economic sau politic, iar instanța este suverană să aprecieze în fiecare caz în parte dacă un drept câștigat în statul străin produce sau nu efecte juridice.

Față de împrejurarea că art. 857 C. civ. român interzice legatul conjunctiv, a apreciat că testamentul este contrar ordinii de drept internațional privat și, aplicând legea română, a constatat nulitatea testamentului.

Apelul declarat de pârât împotriva sentinței primei instanțe a fost admis de Tribunalul Timiș, prin decizia civilă nr. 1061 din 13 aprilie 2001. Instanța de apel a schimbat în tot sentința primei instanțe, în sensul că a respins acțiunea formulată de reclamant împotriva pârâtului.

Tribunalul a apreciat că, în ce privește competența, Judecătoria Timișoara avea competența de a soluționa cauza, deoarece pe raza ei de competență este situat imobilul și este locul deschiderii succesiunii, în cauză fiind incidente dispozițiile art. 149 pct. 8 din Legea nr. 105/1992. Astfel, chiar dacă succesiunea a fost dezbătută de Notariatul din Freiburg, potrivit art. 156 din lege, competența instanțelor române stabilită conform art. 148-152 nu este înlăturată prin faptul că același proces sau unul conex a fost dedus în fața unei instanțe străine.

În ce privește legea aplicabilă pentru validitatea testamentului, a apreciat că potrivit art. 71 din Legea nr. 105/1992, condițiile de formă sunt supuse legii care cărmuiește fondul, admitând însă valabilitatea actului supus din punct de vedere al formei uneia din următoarele legi: legea unde a fost întocmit, legea națională sau legea domiciliului persoanei care l-a consimțit, legea aplicabilă potrivit dreptului internațional privat al autorității care examinează valabilitatea actului juridic.

Este astfel suficient ca actul să îndeplinească condițiile de formă impuse de oricare dintre legile determinate după criteriile de mai sus pentru a fi considerat valabil, norma conflictuală permițând opțiunea între aceste legi.

Dar aceste dispoziții se coroborează cu cele ale art. 66 din lege, care prevăd că întocmirea testamentului este socotită valabilă dacă actul respectă condițiile de formă aplicabile fie la data când a fost întocmit, fie la data decesului testatorului, conform oricăreia dintre următoarele legi: legea națională a testatorului, legea domiciliului acestuia, legea locului unde a fost întocmit, modificat sau revocat, legea situației imobilului ce formează obiectul testamentului, legea instanței sau organului care îndeplinește procedura de transmitere a bunurilor moștenite.

În speță, testamentul a fost întocmit la Notariatul 5 Freiburg – Germania, fiind valabil potrivit legii germane, la acest notariat fiind deschis și validat după decesul testatoarei.

Interzicerea testamentului conjunctiv, impusă de legea română, este o condiție de formă a testamentului, menită să ocrotească voința testatorului și să exprime caracterul unilateral al voinței exprimate.

Fiind o condiție de formă, testamentul este valabil, potrivit regulii *locus regit actum*, dacă au fost îndeplinite condițiile legii țării unde a fost întocmit, această regulă fiind valabilă, indiferent dacă este vorba de un testament olograf sau de un testament autentic, în speță fiind respectate condițiile impuse de legea germană, aspect necontestat de reclamant și confirmat de autoritățile germane care au întocmit actul.

Aplicarea legii străine, determinată potrivit normelor conflictuale, poate fi înlăturată numai în ipoteza în care dispozițiile ei contravin ordinii de drept internațional privat, or, dispoziția din dreptul român privind interzicerea testamentului conjunct nu aduce atingere principiilor fundamentale ale legii române, chiar legea română prevăzând posibilitatea acoperirii în anumite condiții a nulității pentru nerespectarea condițiilor de formă.

Recursul declarat de reclamant împotriva acestei decizii a fost apreciat ca fiind neîntemeiat.

Curtea a reținut că testamentul olograf încheiat în Freiburg, Germania a fost întocmit cu respectarea legislației germane în vigoare la data încheierii actului, iar legea aplicabilă și instanța competentă să judece validitatea testamentului din litigiu sunt cele germane, potrivit art. 68 din Legea nr. 105/1992.

Ca urmare, prima instanță a greșit aplicând legea română unui testament întocmit și deschis în Germania, ignorând legea germană, care nu interzice testamentele conjuncte, încheiate simultan de soți, instanțele din România neputând să cenzureze actele încheiate de cetățenii germani pe teritoriul Germaniei și care au fost valorificate conform legii germane.

Apoi, aplicarea legii străine poate fi înlăturată numai în ipoteza în care dispozițiile acesteia contravin ordinii de drept internațional privat, or, dispozițiile din dreptul român care interzic testamentul conjunctiv nu au un asemenea caracter, ele ocrotind interese private.

În plus, existența certificatului de moștenitor eliberat în Germania, care nu a fost anulat și care valorifică testamentul în discuție, face ca efectele juridice ale acestuia să nu poată fi înlăturate.

3. Sarcina probei conținutului legii străine. Cauzele ce înlătură de la aplicare legea străină: fraudarea legii române și încălcarea ordinii publice de drept internațional privat român

Legea nr. 105/1992, art. 7, art. 8

1. Partea care invocă nerespectarea legii străine aplicabile la momentul nașterii raportului juridic (încheierea căsătoriei) are obligația să facă dovada conținutului acestei legi. Obligația procedurală de a dovedi că legea străină a fost respectată nu poate reveni părții care se prevalează de un act de stare civilă, opozabil *erga omnes* și care se bucură de prezumția legală de valabilitate.

2. Potrivit prevederilor art. 8 din Legea nr. 105/1992 privind reglementarea raporturilor de drept internațional privat, aplicarea legii străine se înlătură: a) dacă încalcă ordinea publică de drept internațional privat român; b) dacă a devenit competentă prin fraudă.

Pentru a interveni inaplicabilitatea legii străine, trebuie dovedită fraudă în urma căreia aceasta a devenit competentă.

În ceea ce privește încălcarea ordinii publice de drept internațional privat, prevederile art. 277 C. civ.¹⁾, referitoare la interzicerea recăsătoririi, nu reprezintă o normă de ordine publică, prin nerespectarea căreia să se aducă atingere unui interes general.

*Trib. București, Secția a III-a civilă,
decizia nr. 1064/R din 22 iunie 2007, nepublicată*

Prin cererea formulată la data de 19 ianuarie 2006 și înregistrată pe rolul Judecătoria Sectorului 1 sub nr. 1772/299/2006, reclamanta I.J. a chemat în judecată pe pârâții Primăria Sectorului 1 București și P.J.R.A., pentru ca prin hotărârea ce se va pronunța să se constate nulitatea absolută a mențiunilor înscrise în registrul stării civile al Primăriei Sectorului 1 sub nr. 1434 la data de 7 septembrie 1938, cu privire la numele de familie și prenumele tatălui, privind nașterea numitei P.A. și, pe cale de consecință, să se dispună înscrierea mențiunii de anulare în actele de stare civilă corespunzătoare, privind nașterea acesteia.

În motivarea cererii, reclamanta a arătat că la data de 7 septembrie 1938 și sub nr. 1434 a fost înregistrată în registrul stării civile al Primăriei Sectorului 1 nașterea numitei P.A., născută la data de 5 septembrie 1938, fiica lui P.Al., fiul lui P.I. și P.E., și a lui P.A., fiica lui I.C. și I.E. Conform extrasului de naștere eliberat de Primăria Sectorului 1 sub nr. 37358/26.03.1998, numita P.A. a fost înfiată prin decizia de înfiere nr. 31/12.02.1969 de J.V., după înfiere luând numele de P.J.A. la data de 8 ianuarie 1934, numitul P.Al. s-a căsătorit cu I.A., căsătoria lor fiind desfăcută prin sentința de divorț din 29 mai 1936, P.A. fiind născută la mai mult de 2 ani de la data desfacerii căsătoriei părinților săi și având astfel statutul de copil născut în afara căsătoriei. Reclamanta a mai arătat că înregistrarea nașterii numitei P.A. a fost efectuată în baza declarației de naștere a copilului, semnat

---

¹⁾ Art. 277 C. civ. a fost abrogat prin Legea nr. 249 din 4 iunie 1945 pentru abrogarea art. 277 Cod civil.

general P.A., și nu cea a persoanei menționate în registrul de stare civilă drept tată al copilului declarat.

Prin sentința civilă nr. 12641 din 7 septembrie 2006, pronunțată de Judecătoria Sectorului 1 în dosar nr. 1772/299/2006, cauza a fost declinată în favoarea Judecătoriei Sectorului 5.

Pârâta P.J.R.A. a formulat întâmpinare, prin care a solicitat respingerea acțiunii și a invocat excepția autorității de lucru judecat, arătând că prin decizia civilă nr. 1000A/2006 a Tribunalului București, Secția a III-a civilă, pronunțată în dosar nr. 22799/3/2005, s-a respins excepția nulității actului său de naștere.

Prin încheierea de ședință din 5 decembrie 2006, a fost respinsă ca nefondată excepția autorității de lucru judecat.

Prin sentința civilă nr. 234 din 16 ianuarie 2007, pronunțată de Judecătoria Sectorului 5 în dosar nr. 1772/299/2006, a fost respinsă ca neîntemeiată acțiunea.

În motivarea sentinței, s-a reținut că, față de întreg probatoriul administrat în cauză, ținând cont și de declarațiile autentificate ale numiților S.E.G., D.E.C., cât și de declarațiile numiților A.S., S.C., A.B., față de care reclamanta nu a făcut opoziție, la data nașterii pârâtei, 5 septembrie 1938, părinții acesteia erau căsătoriți; mențiunile înscrise în registrul stării civile al Primăriei Sectorului 1 sub nr. 1434/07.09.1938 cu privire la numele de familie și prenumele tatălui, privind nașterea pârâtei P.A. sunt legale.

Împotriva acestei sentințe a declarat apel la data de 10 aprilie 2007 apelanta-reclamantă I.J., care a solicitat desființarea sentinței apelate și trimiterea cauzei spre rejudecare.

În motivarea cererii de apel, s-a arătat că cea de-a doua căsătorie a părinților pârâtei nu a fost probată; instanța de fond, în lipsa unor probe concludente în acest sens, a reținut că părinții pârâtei s-au căsătorit prima oară în România, după care au divorțat, în urma hotărârii de divorț nr. 192/1936 a Tribunalului Ilfov. Ulterior, aceștia s-au recăsătorit în S.U.A., în anul 1938, după aceasta fiind născută pârâta, la data de 5 septembrie 1938. Se arată că pârâta nu este fiica lui P.Al., deoarece pârâta s-a născut la data de 5 septembrie 1938; la data nașterii pârâtei, P.Al. era divorțat de mama pârâtei prin sentința nr. 192/1936; a doua căsătorie între mama pârâtei și P.Al. nu se putea perfecta, fiind interzisă de legea materială aplicabilă, respectiv art. 277 C. civ. în redactarea de la acea dată; perfectarea celei de-a doua căsătorii între mama pârâtei și P.Al. nu a fost probată la dosarul cauzei. Se mai arată că nu s-a făcut dovada susținerii pârâtei, cu privire la valabi-